

Lärande lärare i öppna miljöer: Utveckling och
implementering av en hållbar modell för
humanistisk pedagogisk utveckling

SLUTRAPPORT AV ETT PUNKTUM-PROJEKT

BAKGRUND

Detta projekt, *Lärande lärare i öppna miljöer*, beviljades i augusti 2018 Punktum-medel om 249 752 kronor. Jenny Eklöf, lektor i idéhistoria vid institutionen för idé- och samhällsstudier, har fungerat som projektledare och övriga projektmedlemmar har varit Erik Lindenius, institutionen för kultur och medievetenskaper och Stefan Gelfgren, lektor i religionssociologi och vid tiden även föreståndare vid Humlab. Denna rapport utgör slutsteget för den Punktum-finansierade fasen av projektet, men ingalunda slutet för projektet som sådant. När detta skrivs har den humanistiska fakulteten beviljat fortsatt ekonomiskt stöd under hela 2021, och projektet kommer under denna period att ledas av Erik Lindenius.

Denna rapport beskriver den ursprungliga projektidén, aktiviteter som genomförts och vår utvärdering av hur projektet till slut föll ut. Rapporten är förhållandevis kort, vilket beror på att det huvudsakliga arbetet vi genomförde redan finns dokumenterat och öppet tillgängligt på Umanista-bloggen, alltså själva den öppna lärmiljö som projektet syftade till att bygga upp. Ingående skriftlig slutrapportering om innehållet bedömer vi därför som redundant.

Arbetet med detta projekt kom att till allra största delen genomföras av två projektmedlemmar, istället för de planerade tre. Strax innan ansökan skulle skickas in hann en av de medsökande, Coppelie Cocq, få en ny anställning vid ett annat universitet. Den person som sedan gick in i hennes ställe när väl projektet satte igång, Stefan Gelfgren, hade inte samma tidsmässiga förutsättningar att arbeta aktivt inom projektet. Av det skälet kom också en viss omfördelning av medel mellan projektdeltagarna att genomföras, för att bättre spegla den egentliga arbetsinsatsen i projektet.

SYFTE OCH MÅLSÄTTNINGAR MED PROJEKTET

Syftet med detta projekt var att stärka det humanistiska professionella lärarskapet genom att utveckla och implementera en ny modell för hållbar pedagogisk utveckling i digitala lärandemiljöer. På kort sikt hoppades vi att modellen skulle öka lärarnas delaktighet i och engagemang för högskolepedagogiska frågor och att kompetensen genom detta engagemang både skulle breddas och fördjupas. Detta är en modell som vi också tror långsiktigt har potential att höja humanistiska fakultetens övergripande pedagogiska kvalitetsarbete, positivt förändra lärares arbetsmiljö, samt förbättra organisationens effektivitet vad gäller användande av resurser.

Vi ställde i projektansökan också upp ett antal delmål:

1. Att arbeta fram och förankra ett genomtänkt koncept och en hållbar arbetsmodell för humanistisk pedagogisk utveckling.
2. Att skapa en digital, öppen och flexibel lärandemiljö där lärare öppet kan presentera, diskutera och reflektera över humanistiska pedagogiska strategier, kunskaper och erfarenheter, samt byta erfarenheter.

3. Att med konceptet och arbetsmodellen som grund generera engagemang för och deltagandet i lärmiljön bland fakultetens lärare. Vi siktar på att deltagandet och engagemanget kan visa sig bland annat genom dessa aktiviteter:

*Skrivande (40 blogginlägg med ca 40 läsare per inlägg)

*Samtal (10 poddavsnitt med ca 25 lyssnare per inlägg)

*Webinarianer (4 episoder med 10 deltagare live, och 30 visningar av inspelad version)

*Delande av lärresurser, t.ex. studieguider, examinationsuppgifter, instruktioner, utvärderingsfrågor, undervisningsmaterial, m.m. (20 lärare inom Humfak).

4. Att utifrån en utvärdering av modellen skapa en reviderad och vidareutvecklad modell för hållbar pedagogisk utveckling som kan ligga till grund för fortsatt arbete efter projektidens slut.

GENOMFÖRDA AKTIVITETER

Projektet kan indelas i fyra faser.

Fas 1 HT 2018

Uppbyggandet av en fungerande infrastruktur för den i projektansökan beskriva digitala lärmiljön.

Fas 2 VT 2019

Aktivt och planerat informationsarbete för att sprida kännedom inom organisationen om lärmiljöns existens, uppbyggnad och bärande idéer.

Fas 3 VT 2019-VT 2020

Arbete med att löpande skapa pedagogiskt relevant material för bloggen, videoserien och podden. Fortsatt sporadiskt arbete med att sprida information och öka kännedomen om projektet innanför och (delvis) utanför universitetet.

Fas 4 HT 2020

Utvärdering och utarbetande av plan inför framtiden

Fas 1: Uppbyggande av infrastruktur

Namnbyte till Umanista

Punktum-projektet som vi fick medel för hade en ganska krånglig titel, och bland det första vi valde att göra var att fundera över ett namn för bloggen (lärmiljön) som skulle vara lätt att komma ihåg och som samtidigt skulle säga något om vad vi arbetade med. Vi landade i namnet Umanista, då detta framför allt var tänkt som ett projekt som skulle vara till stöd för humanistiska fakultetens lärare. Umanista är det italienska

ordet för "humanist" som började florera i renässansens Italien på 1400- och 1500-talet. Samtidigt anspelar det på Uman, vilket skulle ge namnet koppling till Umeå universitet.

Val av bloggplattformen Wordpress

Under hösten 2018 ägnades mycket tid åt att bygga upp den lärmiljö som projektet var beroende av för sitt genomförande. Då vi visste att vi skulle arbeta med flera olika medieformer och dessutom ville kunna ställa förhållandevis höga krav på design, funktion och spridnings- och delningsmöjligheter, fattade vi beslut om att de existerande bloggmöjligheterna på universitetet inte räckte till. Vi valde därför att sätta upp en blogg med hjälp av Wordpress, som sedan installerades på Humlabs server. Vi betalade (med privata medel) för en webbadress som skulle vara lätt att komma ihåg och lätt att hitta, www.umanista.se.

Poddserver

Universitetet saknar en infrastruktur för poddar, så den 17 december ansökte och erhöll Erik Lindenius om medel ur dekanens resurs för att finansiera en extern leverantör.

Videoserie

En Youtube-kanal skapades för att samla de videofilmer vi skapade inom Umanista på en plats och som vi genom en plug-in till bloggen kunde visa på ett samlat och automatiserat sätt. Detta är inte möjligt genom att använda sig av UmUPlay, den videotjänst som framför allt används vid universitetet.

Nyhetsbrev genom Mailchimp

Som nyhetsbrevstjänst valde vi Mailchimp, som samlar ihop månadens senaste inlägg på bloggen och skickar ut dessa i kortformat till de personer som valt att prenumerera på blogginnehållet. Även Mailchimp kan integreras med bloggverktyget och läggas in som en plug-in i Wordpress.

Twitterkonto

Till projektet skapades också ett Twitterkonto där vi försökt göra inlägg som flaggar för nya blogginlägg.

Ambitionen med att bygga upp infrastrukturen för lärmiljön på detta sätt var att möjliggöra för ett varierat medieinnehåll att samlas på ett och samma ställe (bloggen) men där personer med speciellt intresse för bara någon del av innehållet, t.ex. poddserien, också skulle kunna välja att bara prenumerera på denna. Tanken var också att försöka få delar av flödet att bli automatiserat, så att en publicering av en video på Youtube-kanalen samtidigt dyker upp på bloggens videosida, eller att nya blogginlägg per automatik skickas ut till alla prenumeranter av nyhetsbrevet. Dessa funktioner sparar tid och möjliggör samtidigt ökad spridning och ökad användarbarhet för besökarna. En hel del diskussioner i ett tidigt skede handlade om val av blogglayout, val av bildelement, men också hur olika inlägg skulle kategoriseras och taggas för att på bästa sätt kunna sökas fram och hittas av intresserade besökare.

Även om vi fick söka oss till tjänster som ligger utanför de av universitetet upphandlade var det viktigt att projektet skulle förstås och uppfattas som ett projekt inom Umeå universitet. Vi valde därför att använda oss av universitetets profilmärken på bloggen, samt även i nyhetsbrevet. Vi har också tryckt på att det är ett universitetsfinansierat projekt, och att vi alla arbetat med projektet inom våra tjänster. Projektet har lyfts fram av Humfaks kommunikatör, liksom även presenterats på Humlabs hemsida.

Sammantaget kan vi konstatera att mycket arbete lades på att bygga upp denna infrastruktur redan terminen innan projektet officiellt startade, men hade vi inte gjort detta hade vi heller inte kunnat sätta igång med blogginnehållet direkt i januari 2019.

Fas 2: Information om projektet

Under ett par veckor i januari 2019 hörde vi oss för med prefekterna vid fyra av humanistiska fakultetens institutioner om möjligheten att få besöka en APT för att berätta om Umanista. Alla prefekter var positiva till detta, och vi besökte därför i ordning:

- 22 januari 2019 Institutionen för kultur och medievetenskaper
- 24 januari 2019 Institutionen för Språkstudier
- 25 januari 2019 Institutionen för Idé- och samhällsstudier
- 4 februari 2019 Institutionen för Estetiska ämnen

Presentationerna varade ungefär 20 minuter och avslutades med en uppmaning om att prenumerera på vårt nyhetsbrev. Efter varje möte steg antalet prenumeranter betydligt. Vi hade även planer på att besöka konstnärligt campus, men detta blev av olika anledningar tyvärr aldrig av. Övriga presentationer eller informationsinsatser om Umanista var dessa:

- 10 januari 2019, Presentation av projektet för projektkollegor inom Punktum-utlysningen 2018, UPL
- 4 juni 2019, Blogginlägg på Humtankbloggen. Se shorturl.at/flzNY
- 8 oktober 2019, Presentation vid USR, Utbildningsstrategiska rådet vid Umeå universitet
- 10 oktober 2019, Presentation i form av en digital och multimedial poster vid Universitetspedagogiska konferensen i Umeå
- 16 december 2019, Presentation vid RADON, Strategiskt råd för administration

Fas 3: Löpande pedagogiskt material på den öppna bloggen

Under hela 2019 och halva 2020, alltså den tidsperiod som projektet varade inom, publicerades inlägg på Umanista-bloggen. Vi i projektgruppen träffades med regelbunden regelbundenhet för att diskutera idéer om vad som skulle passa att ta med på bloggen, i vilken form, och när. Idéerna baserades nästan uteslutande på våra egna kontakter och inblickar i den pedagogiska verksamheten, inte bara på våra egna

institutioner eller på den humanistiska fakulteten, utan även på universitet i stort. Ja, i vissa fall även nationellt.

Innehållsligt har inläggen varierat mycket, från mycket korta tips och länkar till intressanta initiativ, till längre demonstrationer och praktiska guider av hur det går att använda olika (ofta digitala) verktyg i undervisningen. Vi har också haft inlägg som varit av mer reflekterande art, där poddserien som baseras på samtal med utnämnda excellenta lärare vid universitetet är ett exempel.

Vår ambition har varit att lyfta fram vad våra kollegor gör i sin pedagogiska praktik, men också att lyfta in personer som kan ge perspektiv på utbildningsfrågorna i stort. När vi skrev projektansökan närde vi förhoppningen att många lärare av eget initiativ skulle ta kontakt med oss för att berätta om saker de gjort och för att dela med sig av kunskaper och insikter till sina kollegor. I realiteten kom inte särskilt många sådana spontana initiativ, vilket innebar att arbetsinsatsen för att hålla igång bloggen blev ännu högre för oss projektmedlemmar. Men det innebar också att ett av målen för projektet som sådant inte uppfylldes, nämligen skapandet av en aktiv lärandegemenskap bland en större grupp lärare på fakulteten. Mer reflektioner om detta följer i det kommande avsnittet nedan.

UTVÄRDERING OCH LÄRDOMAR

I projektplanen angavs hur Umanistaprojektet skulle utvärderas, men utvärderingen av projektet kom att ändras som ett resultat av att hela projektgenomförandet ändrades. Till exempel blev det inte möjligt att genomföra en enkät bland de som bidragit till och skapat material för bloggen, då det aldrig bildades en sådan grupp av aktivt bidragande lärare. Istället var det framför allt projektmedlemmarna själva som sökte upp pedagogiskt intressanta personer för intervjuer eller insamlande av material, men där själva initiativet och ansvaret för skapandet av materialet låg hos projektmedlemmarna. Att då skicka ut en enkät eller ordna en fokusgrupp hade blivit meningslöst.

Det vi kunnat göra är dels att föra löpande diskussioner om projektet med varandra, föra en logg över saker som inträffat samt se på framför allt användardata kopplat till nyhetsbrevet, blogginläggen, poddavsnitten och videoserien. Detta ger oss underlag till en åtminstone delvis kvalificerad reflektion om genomförandet hittills.

Det som först kan konstateras, och som är en vanlig erfarenhet som går att spåra i andra slutrapporter av Punktumfinansierade projekt, är att tiden inte riktigt räcker till. Detta blev ännu mer uttalat då projektgruppen reducerades från tre personer till två. Det är vår bedömning att vi lagt ner en hel del fritid på att hålla liv i bloggen utöver den tid som vi hade finansiering för.

Vid vår presentationsrunda ute på institutionerna i januari 2019, liksom även vid andra tillfällen då vi presenterat Umanista, möttes vi av idel positiva tillrop och uppmuntrande reaktioner. Det viktigaste för vår egen del har varit att lärare uttryckt stöd och förståelse för värdet i projektet. Att vi även fick ett sådant stort stöd från ledningsrepresentanter (prefekter, dekaner, utbildningsledare, förvaltningschefer,

m.m.) var för oss mer oväntat, men visar möjligtvis på att dessa typer av fakultetsövergripande initiativ ”underifrån” är något av en bristvara, och något som gärna uppmuntras från ledningshåll.

Däremot kan vi inte påstå att viljan att faktiskt bidra till bloggen från lärares sida varit särskilt tydlig. Inte så att vi hade förväntat oss en strid ström av bidrag, men vi hade en förhoppning om att vi skulle bli kontaktade mer och mer vartefter tiden gick och fler fick upp ögonen för lärmiljön. Så blev det dock inte, utan i stort sett alla inlägg på bloggen, oavsett medieform, har initierats av projektmedlemmarna själva. Inte heller har blogginläggen i sig genererat kommentarer eller diskussioner direkt på bloggen, men däremot har vi som projektmedlemmar blivit kontaktade av besökare på bloggen med anledning av enskilda blogginlägg. Den vanligaste form av kontakt vi haft har handlat om lärare som tyckt att en viss presenterad undervisningsstrategi eller metod verkat intressant och gärna velat veta mer. Vårt intryck utifrån kontakter vi haft med lärare, men också utifrån de användardata som finns presenterade längre ner, är att många har tagit del av och funnit innehållet värdefullt. Däremot har steget till att själv bidra varit svårare att ta, vilket med all sannolikhet beror på tidsbrist, men kanske också på att vi inte har en organisationskultur som stödjer detta. Nu när vi vet att projektet kommer att fortsätta, men med annan finansiering, är en av målsättningarna att hitta nya sätt att arbeta på för att få med fler engagerade lärare, möjligtvis genom att gå via studierektorer eller pedagogiskt ansvariga på institutionerna, eller genom direkt ekonomiskt stöd. Detaljerna kring detta kommer utarbetas under våren 2021.

En vanlig reaktion som vi mötts av då vi varit ute på olika institutioner eller i andra sammanhang presenterat Umanista är den av förvåning. Inte så att själva grundidéerna kring kollegialt understödd pedagogisk utveckling varit särskilt uppseendeväckande, utan snarare att innehållet är *öppet* och tillgängligt för *alla* pedagogiskt intresserade medarbetare eller studenter. Detta i sig har bekräftat vår egen förförståelse av vad som utgör ett problem inom högre utbildning överlag – att för mycket kunskap inte dokumenteras och tillgängliggörs för andra. Den (positiva)förvåning vi möttes av kan ses som ett tecken på att vårt projekt i viss utsträckning bröt mot denna norm.

Utöver dessa mer generella reflektioner kan vi se på lite användardata.

Umanistabloggen, www.umanista.se

53 publicerade inlägg, vilket motsvarar 3,5 inlägg per månad under projekttiden, givet att vi räknar bort två sommarmånader.

5193 besök på bloggen

Umanistapodden

<https://umanista.libsyn.com>

Totalt 16 avsnitt

Totalt 1 974 nedladdningar (fram till 1 december 2020). Genomsnitt 123 per avsnitt.

Umanistas Youtube-kanal

Totalt 14 videofilmer

Totalt antal visningar av dessa filmer 1074. Genomsnitt per film 77.

Umanistas nyhetsbrev (Mailchimp)

89 prenumeranter

Utskicken kommer som automatiska mejlutskick till de personer som angett att de vill ha dem. Nyhetsbrevet går ut i slutet av varje månad de månader då inlägg publicerats på bloggen, annars inte.

Utifrån dessa uppgifter kan vi konstatera att vi med råge uppfyllt de konkreta projektmålen, med den förändringen att vi istället för att spela in liveseminarier övergick till att göra videofilmer av annan karaktär, inspelade på plats eller som skärminspelningar. Det koncept som Umanista skulle bygga på och som projektet syftade till att utveckla visade sig när vi började arbeta redan vara förhållandevis välutvecklat (vilket märks i ansökan) och det var detta koncept, tillsammans med praktiska demonstrationer, som vi försökte nå ut med på våra informationsrundor.

PROJEKTFORTSÄTTNING

Den 5 oktober lämnade Erik Lindenius in ett äskande av medel för fortsättning av projektet Umanista till humanistiska fakulteten. För verksamhetsåret 2021 söktes medel motsvarande 20% av heltid för att fortsätta driva bloggen, samt 15 000 kronor i expensmedel för bland annat intervjuer och andra tillkommande kringkostnader.

I humanistiska fakultetens budget för 2021 avsattes sedan 215 000 kronor för en fortsättning av projektet under 2021, vilket är mycket glädjande och kanske den främsta bekräftelsen på att projektet, trots en krokig bana, ändå varit mycket lyckat. Från och med 2021 är det Erik Lindenius som har projektansvar.